

L'Esquella de la Torratxa

Any XLIII :: Número 2207

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 23 de juny de 1921

LA NIT DE L'AMOR

SARNA
 CURA RÁPIDA
Sarnicida Paradell
 Franco 4 pesetas
 Asalto, 28, farmacia - Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO é INTESTINOS
GASTROL
MIRET
 PROBARLO ES CURARSE
 MARCEL MIRET - Farmacéutico
 Diputación, 205 - BARCELONA

DE VENTA
 EN TODAS PAR

Antoni López
IMPRESSOR
 Impressions comercials de totes menes
 Treballs de luxe i econòmics
EDICIONS
 Olm, 8, interior **Teléfono 4115 A**

Per al seu carruatge, ensagi el fanal amb pila elèctrica "LOT", i amb la seva llum penetrant evitarà els perills de la foscor.

Bloks Notes **Bazar de la Unió**
 a DEU CENTIMS Unió, 3. - BARCELONA

B **A Z A R D E L A U N I Ó** **N**
 Carrer de la Unió, 3. - BARCELONA

ÚTILS PER A ESCRIPTORI **TINTES SUPERIORS**

IMPRESSIONS COMERCIALS DE TOTES MENES

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.

Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

CARA I CREU

Is dos llocs on s'han reunit més manifestacions a Barcelona són la Plaça de Cata'unya i l'Hospital Clínic. Ara ja no queda més que l'Hospital Clínic. Un dia hi van els patrons, altres els obrers, altres els majordoms, altres l'element oficial. Nosaltres, els periodistes, hi anavem sempre, però a treballar, no pas a fer dol. Ara, no. Ara hi hem anat darrera de la caixa d'un company oferint el nostre tribut a la tragèdia.

—I ara, qui escriurà?— ens preguntavem.

—Jo, no.

—Ni jo.

—Ni jo.

—Així, l'història cotidiana de Barcelona, l'escriurà tota mena de gent, menys els escriptors.

I anavem tan tristos que semblava que'ns enterravem a nosaltres mateixos.

*
* * *

En canvi, hi han uns homes amarats de joia a Barcelona: els sardanistes. Són una ciutat apart que converteix els plors en ballades, una humanitat que va fent i desfent sardanes per totes les encontrades on troba una mica de pla i una cobla. Ballen a tots els carrers i places de Barcelona, ballen a Vallvidrera, ballen a la Conreria, i ballant ballant, arribaran a puntejar tot el mapa de Catalunya. Quan En Maragall deia: «Tota una pàtria hi cabrà dintre d'ella», ja pressentia que les rodones dels sardanistes, s'extendrien per les valls i les muntanyes, amb un dalit de ball com si complissin un manament del Destí. Lo que és possible, que aviat siguin les sardanes les que no hi podran cabre a Catalunya.

Es clar que l'empenta dels sardanistes no és solament coreogràfica. Ells ballen, però ballant fan pàtria i fan amor. Quan salten els hi sembla que afermen més la terra de la pàtria i quan amb la dreta agafen una mà fe-

menina i amb l'esquerra una altra d'home, pensen que la germanor catalana, té en ells el símbol més exacte i més airós. Els polítics ja no fan discursos, ni els poetes Jocs Florals, ni el periodistes setmanaris patriòtics, ni segells l'Unió Catalanista, però els sardanistes supleixen tot aquest cansament, i les seves banderes van per totes les muntanyes, i les cobles repeteixen tota la musica patriòtica, i quan Barcelona plora, ells riuen, i quan tot sembla de dol, ells passegen l'alegria. Avui, a Catalunya, els més feliços no són pas els rics, ni els plens de salut, ni els enamorats, sinó els sardanistes.

I encara hi ha qui es queixa de que la sardana la ballen arbitràriament, de que cada sardanista es porta un istil, i de que serà forçós que l'Institut d'Estudis decreti unes normes per a la sardana. No, no; que ballin com els hi plagui, que puntegin a peu pla, o de puntetes; que's recargolin, o que s'encarcarin. Que ens quedi al menys una llibertat, encara que no sigui més que la de la sardana.

PARADOX

El veritable símbol

Els temes que poguessin servir avui per a escriure aquesta nota, perden tot interès davant l'atemptat inconcebible de que la persona del senyor Martínez Domingo sigui víctima, el dia precisament en que l'anterior número de L'ESQUELLA arribava a mans dels llegidors.

El caràcter especialíssim d'aquest setmanari nostre, és poc indicat per a certa mena de protestes, que tampoc tenen eficàcia, segons es desprèn de les proporcions aterradores que la tragèdia ciutadana va prenent.

En el senyor Martínez Domingo, sagnant, veiem nosaltres l'encarnació de la desventurada Barcelona, víctima innocent del odi ferotge, per lo vist implacable, que separa als ciutadans els uns dels altres.

Les bales engegades contra la persona de l'alcalde, han rebotat en el nostre cor de barcelonins, devots entusiastes de la urbs, a la que estimem per damunt de tot; a la que volem amb les seves ràcies i els seus defectes, que no compten, quan se tracta de l'amor i l'afecte entranyable que ha de lligar els fills amb la mare.

Ens dol terriblement l'haver-nos de posar serios, baldament sigui per un dia; molt més, per causa com aquesta que registrem, igualment dolorosa per a la persona víctima del crim, que per a quants a hores d'ara acompanyen al primer magistrat de Barcelona amb la nostra simpatia i el nostre afecte.

Hi ha qui ha explicat aquests dies, el símbol que s'enclou en la persona del senyor Martínez Domingo, el batlle popular.

La síntesi i el símbol del fet, radiquen al nostre entendre, en la circumstància d'haver sortit l'alcalde poc menys que ilés del mal pas.

Es això lo que ha de donar que pensar als enemics de la pau ciutadana.

En això, al menys, veiem nosaltres una lliçò i una ensenyança.

JUST

LA LLUITA PEL NOM

En López-Picó ens ha contat que quan En Millás-Raurell va de visita, els nens de la casa, només que mirant-li la cara, li diuen desseguida: Escolta, Millás.

Així, Millás, a seques. Millás, sense el nom, ni el guió, ni el segon cognom. Però ell ho tolera, primer perquè són criatures i no saben amb qui tracten, i després perquè ell no's fa anant de visites sinó publicant llibres i llibres, estrenant comèdies i comèdies.

Com ara ho ha fet, amb èxit que ha estranyat als amics. Es clar que l'obra se va fer dos o tres nits, però va ésser un èxit, perquè el que les obres no's representin més que tres vegades és una de les característiques dels èxits del «Romea». I ara, ja està En Millás-Raurell en camí de fer-se dos noms.

Perquè En Millás-Raurell, és l'home de més ambició de Catalunya. No vol fer-se un nom, que desprecia—nosaltres no sabem el seu de pila—sinó dos cognoms Millás-Raurell, i un guió.

EN CAMBÓ BOLXEVIC

Mentre *La Veu* continua les seves campanyes antibolxevics, En Cambó se reconcilia amb Rússia. No's fa comunista, no aprova el terror, però admira a Lenine, que ha sabut sostenir-se cinc anys al poder, arribant al quinquenni que no han pogut lograr cap dels polítics espanyols.

Un amic nostre ens ha trasmès una conversa amb En Cambó.

—Jo—li va dir—començo a tenir una veritable admiració pels governants russos.

—Vostè?

—Sí, senyor, jo, i la meva raó admiratòria resulta senzillíssima. En Lenine, quan ha vist que per a continuar an el poder era necessari eliminar els principis per a atendre's a les realitats, ho ha fet. L'interessen les coses més que les doctrines. Es un oportunista.

El nostre amic li respongué:

—Ja! En Lenine és com vostè, un esperit constructiu.

I així, per teoria d'En Cambó, els bolxevics han esdevingut una mena de «Lliga Regionalista», i En Lenine ha entrat en l'escola de la «Lliga», on hi cab tothom, fins els bolxevics.

El foc de sant Joan

En Rodrigáñez (a) *Set Cametes*, és el municipal més complidor, a la seva manera, dels del seu *cuerpo*. Al donar la volta per la demarcació ho fa amb certa cura, amb interrupcions, com si diguessim amb conta gotes. O si no, no li provaria el *destino*. Però ell es creu inviolable i no cal dir que com tots els inviolables, malgrat tot, es troba burlat a cada dos per tres. Feta la llei feta la trampa. Així li ha succeït enguany per la revetlla de sant Joan.

—Mirad, nois, que me hareis hacer un desaguisado. Ya estoy harto de veros carregats de trastos vells.

—Són per a la foguera d'aquesta vetlla.

—Por eso lo dic. No quiero que se haga foc de ninguna clase y obraré con severa rectitud.

—No pas si no posa les cames ben dretes.

—Desvergonzado!... Ven acá!... Te has fuchit!... Ya te pescaré.

—Què li passa?... Què li passa?—li diu la mestressa de la fideueria.

—Ca, dona, esa colla de mal educats... Cada año me cuesta un disgust achò de la Verbena de San Chuan.

—Per què no l'habilla?

—Por cosa pitchor.

—Perquè no'l deixen anar a dormir com d'ordinario?

—Por las hogueras!... Por las dichosas hogueras!

—I per això s'amoïna?... Deixi fer, home, deixi fer...

Qui dia passa, any empeny.

—Oh, ya lo diu, usted, que empujel!... Y las responsabilidades?... Miri, ahí ve aquel peril án con un par de sillas sin cull!...

—Ei, no l'insulti, eh!... Es el meu fill!

—Dispense, que no me había dat cuenta.

—I que faran una foguera que Déu-n'hi-dol!

—De eso se guardarán!

—Jo sola els he donat tot el moblatge del pis.

—¡Canastos, cestos y cabacets!

—Ja ho crec! Al menys pel cap baix, n'hi ha una dotzena de cistells!

—¡Que desocupol!... Se van a ahorrar la conductora y los drets de l'Achuntament... Se trasladan, eh?

—No, no. Es que ara ho tenim tot nou... Amb la rifeta, sap?... I hem pensat; després de tot, el drapaire tampoc ens en donarà res, donem-ho a la quitxalla per a la foguera de sant Joan...

—Y luego vienen con quechas... Que si el carrer está mal empedrat, que si hay hoyos, que los adoquines están partits...

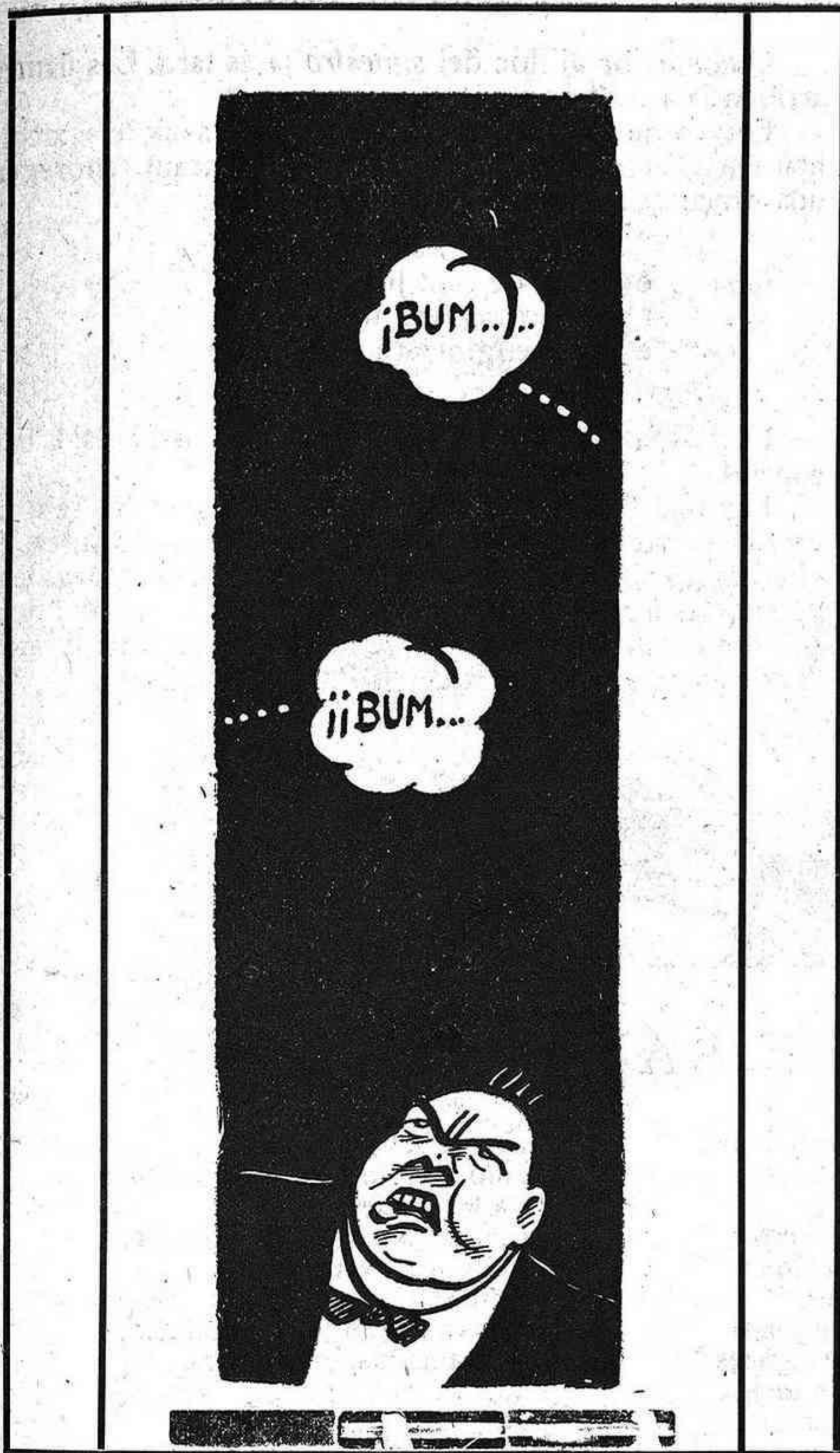
—I que ho facin nou! Per això paguem les cèdules a pes de paper de banc!

—Bueno, bueno, usted vachi dien, pero lo que es por mi part, no se hará la hoguera esta nit, aunque la tenga de passar toda en vela. Me lo he propositat y me he de salir con la mia...

I, efectivament, a l'hora pel començament de calar foc a la formidabile muntanya de fustes i mobles vells, En Rodrigáñez, ja es passeja amunt i avall de la plaça, ensemps en un pati d'una escala veïna s'hi és reunida l'assemblea d'incendiarts en consell permanent.

L'espectació a la plaça és gran. Tots els veïns, els de les botigues sentats en els portals i els dels pisos en els balcons fan els més xirois comentaris enmenats i la

Aquest número ha passat per la censura

EXCLAMACIONS MONOSILÀBIQUES

—Eeeeh?...

imminent *batalla* que deu lliurar-se entre el guàrdia del municipi i els brivalls.

—Els faran, malgrat faci venir tot l'Ajuntament en corporació, amb els *cipals* de cavall i la murga d'En Lamotte.

—Ja ho veurem, ja ho veurem!... Es molt recte.

—I que ha d'ésser recte, senyor Miquelet, que ha d'ésser recte! Miri-se'l, el cap li toca an els talons...

Cansat de *rondar*, de fer el *gos engaviat*, com diu ell, va apuntalar-se en un dels caires del mingitori que, emplaçat en el bell mig de la cèntrica i concorreguda via, desdriu de l'embelliment que li donen les ufanoses acàcies plantades entre banc i banc de pedra, i del senzill i venerat monument que amb unes fonts en el peu hi fou aixecat per a perpetuar la memòria de la santa verge i mare patrona de la ciutat.

A la febla llum del fanal que cimbreja la barraca de ferro-cola destinada al servei públic, En Rodríguez es disposa a llegir el diari de la nit que ha pidolat a un repartidor que ha pagat. Els xicots veient-lo distret ixen

del cau i es despleguen en *guerrilla*. Uns amb una feixina d'encenalls sota braç, passen arrecerats per a no ésser vistos i van a donar la volta per a raure a un dels carrers que enboquen a la plaça. Altres s'enmenen vers on és En *Set cametes* i es posen a jugar a boles a ran d'ell, i els demés resten de guàrdia en el *cuartel general*, esdevingut magatzem dels combustibles.

A la senya convinguda, els jugadors de boles aprofiten un instant de distracció del llur vigilant i li passen un cordill pel mànec del sabre, lligant-lo a un dels quatre guarda rodes que envolten l'urinari.

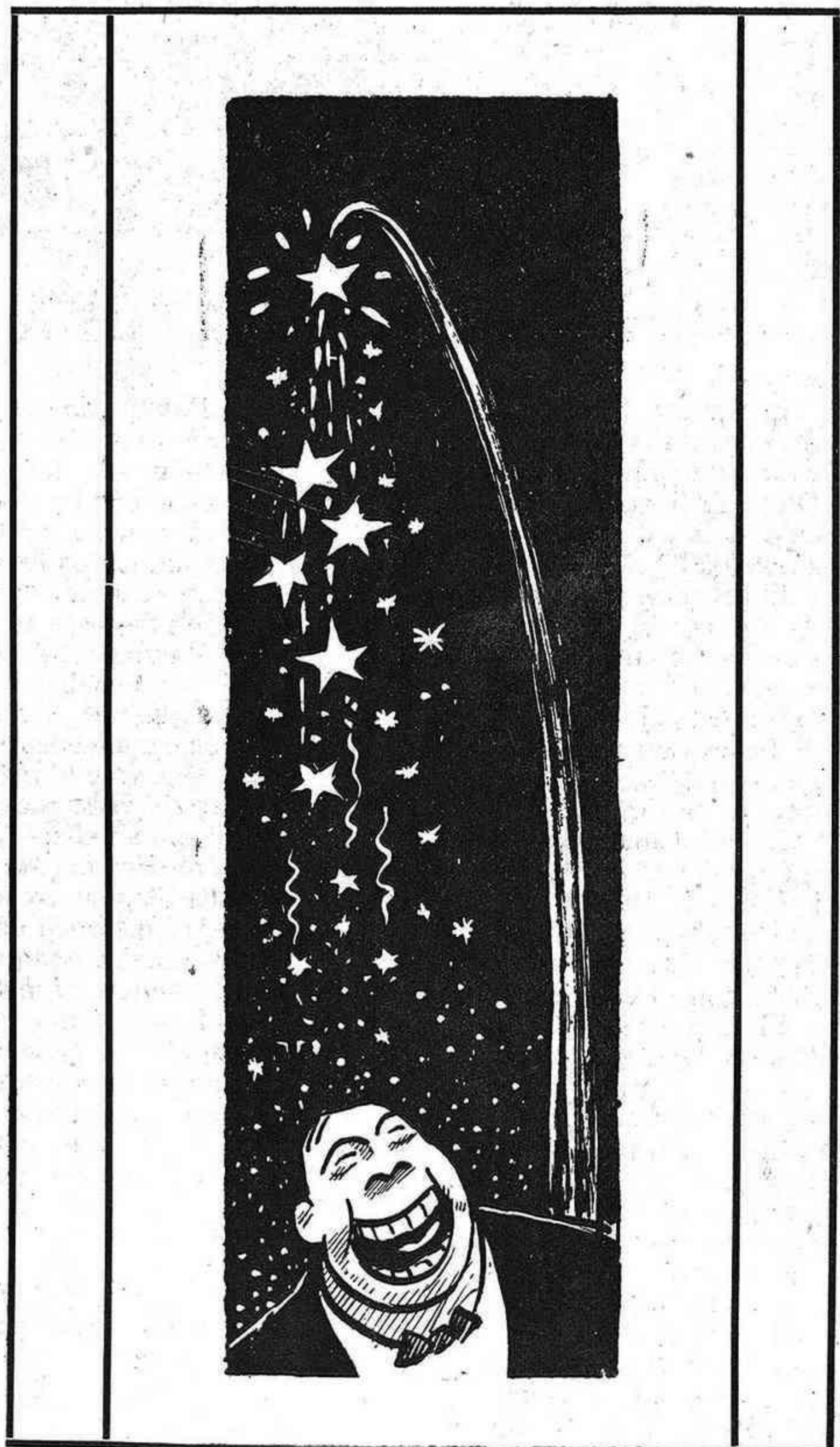
—*Es que no sois de los de la hoguera vosotros?*

—*I que hem d'ésser nosaltres!...*

—*Así me gusta!...*

Tot d'una, allà al lluny, al cap-de-munt del carrer que li vé enfront, el manu ovira una gran claror esplendent, àdhuc li desapareixen els bailets jugadors que acaben de lligar-li l'armament.

—*¡Chórcoles!... ¡Una hoguera!... Si me la haurán frechida esos desalmats de mis escalofrios!...*

EXCLAMACIONS MONOSILÀBIQUES

—Aaaah!...

I subjectant el sabre pel mig boi aixecant-lo per a no entrebancar-si arrenca a córrer i l'eina penjanta al trobar-se aixecada i en posició horitzontal s'esmuny de la vàina per efecte de la fermada en el guarda rodes, produint un fort terrabastall.

Arribat al *lugar del suceso*, es troba que sols cremen quatre tires d'encenalls, que's disposa a escampar-los amb la punta del *xarrasco*, que a l'anar-lo a engrapar es troba en manca. Amb la fúria empresa al córrer ni menys se'n ha adonat malgrat el *férreo* terrabastall.

—*¡Cristo y sus clavos!... ¿Dónde está mi sable?*

Ha sigut aixampat en el parany. Per a fer-lo fugir del lloc vigilat, camp d'operacions dels bailets, aquests han ideat encendre la petita garbella d'encenalls a una prudenta distància suficienta per a que amb el temps de allunyar-lo poguessin fer la seva, i ensemps el bon municipal s'entreten apagant la fogareta, aixafant-la amb els peus; els *adversaris* apiloten tota la llenya amagatzemada, i calant-hi foc, s'aixeca flamejant la gran foguera.

Quan arriba al lloc del *sinistro* ja és tard. Les flames arriben ja a un tercer pis.

Entorn de la foguera, donant-se les mans, els xicots han enrotllat la sardana, i boi saltant i blincant, choregen una cançó que s'han improvisada:

Set cametes, set cametes
és la nit de sant Joan,
i amb les nostres mal-i-fetes
els teus enginys rê hi podran.

I En *Set cametes* ni té esma per a dir-los-hi res. L'han vençut!

I collint de terra el sabre, boi deslligant-lo, se'n va vers el *cuartelillo*. A un centenar de passes donades, es gira enrera el *pundonoroso* Rodrigañez, qui al veure llen-gotejar les flames, roman un moment tot concirós, puix en elles no hi veu res més que les llengotes que li faran l'endemà aquells galifardeus.—PERE ROGER

LA REVETLLA DE SANT JOAN

Es revetlla de Sant Joan.
S'ha sopat i la gentada
com qui compleix un *deber*
al carrê's llença amb frisança
disposada a divertir's,
a revetllâ i fer gatzara.

El cel encara és rogenic
de les enceses fogates,
i un clàssic núvol de fum
a la ciutat envolcalla;
fum que tufeja a cremat
de fustes velles i palla,
i de certs animalets
que .. millor és no parlar-ne.

D'ací i d'allà pugen coets
qu'esclaten fent coloraines,
i globos de mil colors
i formes, arreu s'enlairen
duent a ells adherits
llums roigs i verds de bengala...

Els carrers són plens de gent.
la Rambla està curullada,
els tramvies van farcits,
i més el tren de «Les Planes».

Si abaix el pla's troba així
com estaran les muntanyes!
i a la voreta del mar
en la misteriosa platja...
i gronxejant, mar endins,
com deuen anar les barques!...

Tota la ciutat vivent
se pot dir ha deixat llurs cases;
en els pisos, ben segur,
no hi han quedat ni les rates.

A la Rambla de les Flors
s'hi veu la típica eufàbrega
que de Sant Joan la nit
embauma amb sa dolça flaire.

Rambla amunt, carrer Pelai...
i en altres carrers i places
ja siguin del Interior
com si són les del Aixample,
s'observen a molts cantons
les improvisades taules
amb «Coques de Sant Joan»
que's fan menjar sense ganes.

Va una colla davant meu
(joves, femelles i mascles)
que diuen que s'han cruspit
dotze coques ensucrades.

Més amunt, fent el distret
caço al vol aquest diàleg:
ell diu an ella:—Què fer,
perquè'ns perdem de ta mare?—

Ella respònd vivament:
—Ja saps que'l dolç molt li agrada;
fes-li anâ a comprâ una coca,
... i *toquem el dos* nosaltres.—

I tot és flaire, burgit,
cançons, alegria, tràfec;
menjar, beure, xistejar,
gastar, riure i explaiar se...

Es la Nit de Sant Joan
la nit del amor gemada,
per xò les nenes gentils
en quals cors hi viu la flama
del amor, i eix dolç torment
les força a neguitejar-se,
esperen d'aqueixa nit,
les dotze hores benhaurades,
per saber qui és l'aimant
que d'ell les té de fê esclaves.

... Remenaran amb el dit
un ou fresc de la Diada;...
... posaran dessota'l llit
les concebudes tres faves...;

... cargolaran paperets
amb el nom del qui més aimen
i a les dotze'ls tiraran
dins la palangana amb aigua;
i el que's desfaci primer...
se desfarà abans que'ls altres!...
Jocs d'amor, jocs d'il·lusió;
divertiments, esperances...

Són les dotze de la nit;
en un fantasiós paratge
trobo *En Cupido* abatut;
està que ni pot dir fava.

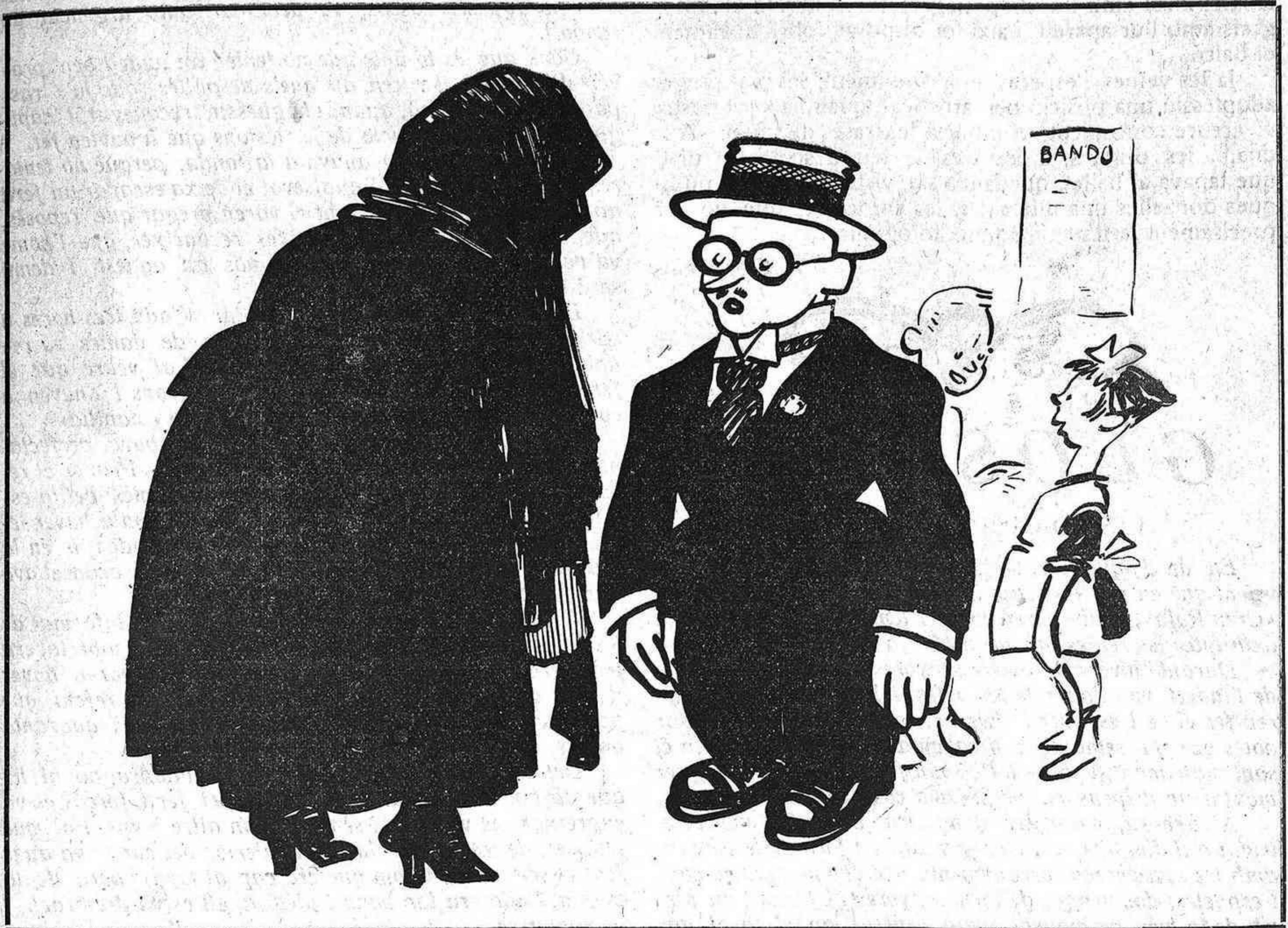
—On vas tan fadigat, noi?—
li pregunto amb tó amigable.
—Si hi haguessin moltes mils
com eixa—'m diu lamentant-se—
que'ns fa treballâ amb excés,
me declararia en vaga.

Córre d'aquí cap allí,
fletxa a l'un, fletxa ara a l'altre;
és de les nits que hi ha a l'any
qu'un *hom* més sagetes gasta.

Estic cansat i aburrit.
Ara arribo de «Les Planes»
i allò és un gran bati-bull,
allò és molt pitjor que Xauxa;
jove i vell i gran i xic
de mes ordres se propassa
i empipat del tot he dit:
—Feu lo que us dongui la gana.

Que jo me'n rento les mans,
no me'n vull fer responsable;
jo no hi carrego amb els plats
qu'hagi pogut trencâ un altre!...

JOAN PASCUAL

NIT DE «JUERGA»

— Vas molt mudat! . Faras tro, a la verbena!...
 — Jo me'n guardaré prou. No veu que m'agafarien?

La fotografomania

Qui de vosaltres estimats lectors, no ha topat amb un d'aquests xiflats, que tenen per la fotografia una afició veritablement ridícula? Qui de vosaltres no té un amic d'aquestos que porten les butxaques plenes de retratets, amb la mateixa unció que una vella beata hi porta sos greixosos rosaris?

Si algun n'ni ha de tan afortunat, creguin que l'envejo de tot cor... perquè un fotografomaniòman és una pesadilla, un martiri pels amics i un gasto impossible per a sa família.

Generalment aquests individus, tenen al ensemps aficions excursionístiques, i si un dia us convencen de fer una excursió en llur companyia, us prego vos encomaneu a Santa Paciència, car l'amic fotografomaniòman, no troba recó, bestioleta, ni mata de col, que no l'inspire un poema fotogràfic: Oh, aquest arbre caigut!... Oh, aquella caseta ensorrada!... Oh, aquests bous!... i d'aquesta faïçó, ho aneu sentint a cada moment, al ensemps que el xec, xec fastigós de l'aparell fotogràfic no para un instant.

Si us assenteu un moment per a aixugar-vos la suor, ja teniu al vostre amic aparell en mà, enfocant vos amb desesperada insistència—no't moguis, que estàs en una

pose magnífica!... i per a complaure al amic xiflat, has de romandre uns moments quiet... durant els quals, els mosquits i altres bestioletes camperoles, pasturen per la vostra cara a tot plaer.

No obstant, hi ha que reconeixen, que els fotografomaniòmans disfruten, dintre el bell sexe, d'una predilecció envejable, d'una preponderància moral tan forta... que francament, si no fos perquè tinc por que la policia em prengui per En Casanellas, portaria per tot drap, una màquina fotogràfica...

A propòsit d'aquesta flaqueza femenina, es conta de un aixerit sastrinyoli, gran coneixedor del panyo femení, que molestat de que unes veïnes solterones estessin tot el sant dia xafardejant des del balcó del davant lo que li passava al pis, va determinar jugar-hi una treteta que acabés amb tant xafardeig.

El bon sastre va notificar a les veinetes, que havia adquirit una preciosa màquina fotogràfica de gran precisió; dir-les-hi això i pregar-li una fotografia, fou tot hu.

El sastre va accedir al instant, i mentre les xafarderes s'estaven enperifollant, ell tancà el balcó i es disposà a arreglar la màquina fotogràfica.

Cridà a un nano aprenent seu, i el feu despullar completament; ja boi nu el feu pujar damunt d'una taula al peu del balcó; el va fer acotar, de forma que la part pos-

terior del cos del bailet enfoqués al balcó de les veïnes; tapà el xicot amb un drap negre, tal com fan els fotògrafs amb llur aparell, i així tot disposat, obrí novament el balcó.

Ja les veïnes l'esperaven ansiosament; les va pregar adoptessin una posició ben artística i quan l'aixerit sastre va creure convenient, pronuncià les frases de ritual: «A la una, a les dugues, a les tres!...» feu descorre el drap que tapava al bailet, quedant a la vista d'aquelles púdiques donzelles una ullera que les enfocava... que no era precisament la d'una màquina fotogràfica.

A. GUABARRIS

GLOSSARI

LES «DAMES DE LA CREU»

En un d'aquests pobles que anem seguint, d'Espanya, veient que en poblets sense importància havien establert la «Creu Roja», també varen volguer tenir la seva, montant la amb totes les regles que aconsella la ciència.

Durant l'hivern, les dotze senyores de més importància de l'indret, van donar festes, rifes, tòmboles i loteries; varen fer el bé i es varen divertir; es van arribar a casar noies que ja semblaven desauciades d'entrar mai an el sant matrimoni, i sobre tot es van fer diners per a poguer montar un dispensari que fos una cosa ben deixada.

Així resolt, varen cercar un local en el lloc més cèntric, i allí dos llits, allí cirurgia, allí uniformes de senyora amb les seves creus corresponents, allí l'home amb calçons i espueles; dos metges de torn, senyores de torna i un servei de lo més permanent per a esperar an el local que portessin algun ferit per a posar l'assistència a la pràctica.

Això sí, quan tot va estar a punt va passar una cosa curiosa, i és que no n'hi hav'ia cap, de ferit an aquell rediuble de poble. Per un etzar de les circumstàncies, que mai se presenten com un voldria, des de que tot estava preparat, vinga no ferir-se mai ningú.

No és que les bones senyores de la Creu Roja se'n planyessin d'aquesta vaga de ferits, però tanta assistència sense assistir no era cosa que fes lluir-se en un establiment tan ben montat, i allò més que un dispensari semblava una botigueta, que no se sap lo que hi venten.

Les pobres senyores esperaven. Es vollen sacrificar. Volien envenar, vetllar, donar inyeccions, dur taces de caldos, com havien vist en il·lustracions que parlaven de la guerra, i s'havien de passar el dia netejant la instrumentació, treient els llençols, tornant-los a posar, parlant amb els metges, tent ganxet o contant històries i «cuentos» que no tenien res de quirúrgics.

An aquest cas, un jorn ja cap al tard veuen un gran brugit a la porta: un municipal que dona empentes, dones que xisclen i infants que criden, i allí d'una revolada entren dos homes amb un ferit i l'entreguen an aquelles dames.

El subjecte, diguem ferit, anava tan empolsat que quasi na se li veia el rostre. Segons van dir els que'l duïen, l'havia agafat de ple a ple una moto quasi desbocada, i l'havia tirat a la pols. Per lo demés, an el tal ferit no se li veia cap ferida; tant és així, que al deixar-lo a terra, en

lloc de demanar un xic d'arnica, com s'acostuma a demanar en aquests cassos, va demanar amb urgència un raspall.

Com que és lo únic que no tenien an aquell ben proveït dispensari, li varen dir que's despullés, que ja's raspallaria a l'endemà, quan l'haguessin reconegut i sapiguessin la transcendència de les lesions que li havien fet.

Ell digué que se'n anava a la fonda, perquè no tenia res que li fes mal; però qualsevol el deixa escapar un ferit an aquella casa! Tant i tant el varen pregar que reposés, que estigués quiet i que's deixés reconèixer, que l'home va pensar: «llit per llit, quedem-nos an aquest, i demà serà un altre dia.»

La vetlladora de torn el va vetllar. Cada tres hores li varen dur una taça de caldo; la junta de dames va reunir-se; entraven i sortien de puntetes, i al veure que el ferit dormia, tancaven i obrien els finestrons i anaven a consultar als dos metges que jugaven a la «manilla».

L'endemà volia vestir-se, perquè es trobava perfectament; però «vestir-te has dit, desventurat?» Primer el reconeixement, i si bé no li van trobar ni la més petita esgarrinxada, la consulta va decid'r que hi podia haver lesió i hemorràgia interior en la regió supreoidea, o en la glútea, o en altres regions, i que la ciència aconsellava que no'l treguessin del dispensari.

A tot això les dignes senyores ja s'havien informat de les condicions del ferit. Era foraster, era ric i sobretot era per merèixer; així és que per a vetllar-lo es varen haver de fer oposicions que va guanyar una dama refeta, que per circumstàncies sentimentals, tenint els seus quaranta anys, no havia contret matrimoni.

Del modo que'l va vetllar la tal vetlladora, no hi ha que dir-ho. Amb sis dies de quietut, el ferit forçós es va engreixar, es va refer i semblava un altre home, i al que feia set, de les ferides, la lesió interior del cor li va anar fent el seu camí, i com que era cap al tard, l'hora de la poesia, i ella era tan bona i pietosa, ell es va declarar... i va salvar-se.

Des d'aquell dia, les senyores de la junta vinga esperar que vagin arribant ferits amb més abnegació que mal, però els ferits passen alts i no arriben.

XARAU

Aranjuez, juny de 1921.

Burrícades

Un amic, que és fill de Sòria i també flac de memòria, un recado em volgué dà. Mes com no se'n recordà, trobant un Memorialista als peus se li agenollà pregant-li que la memòria tot seguit li fes tornar.

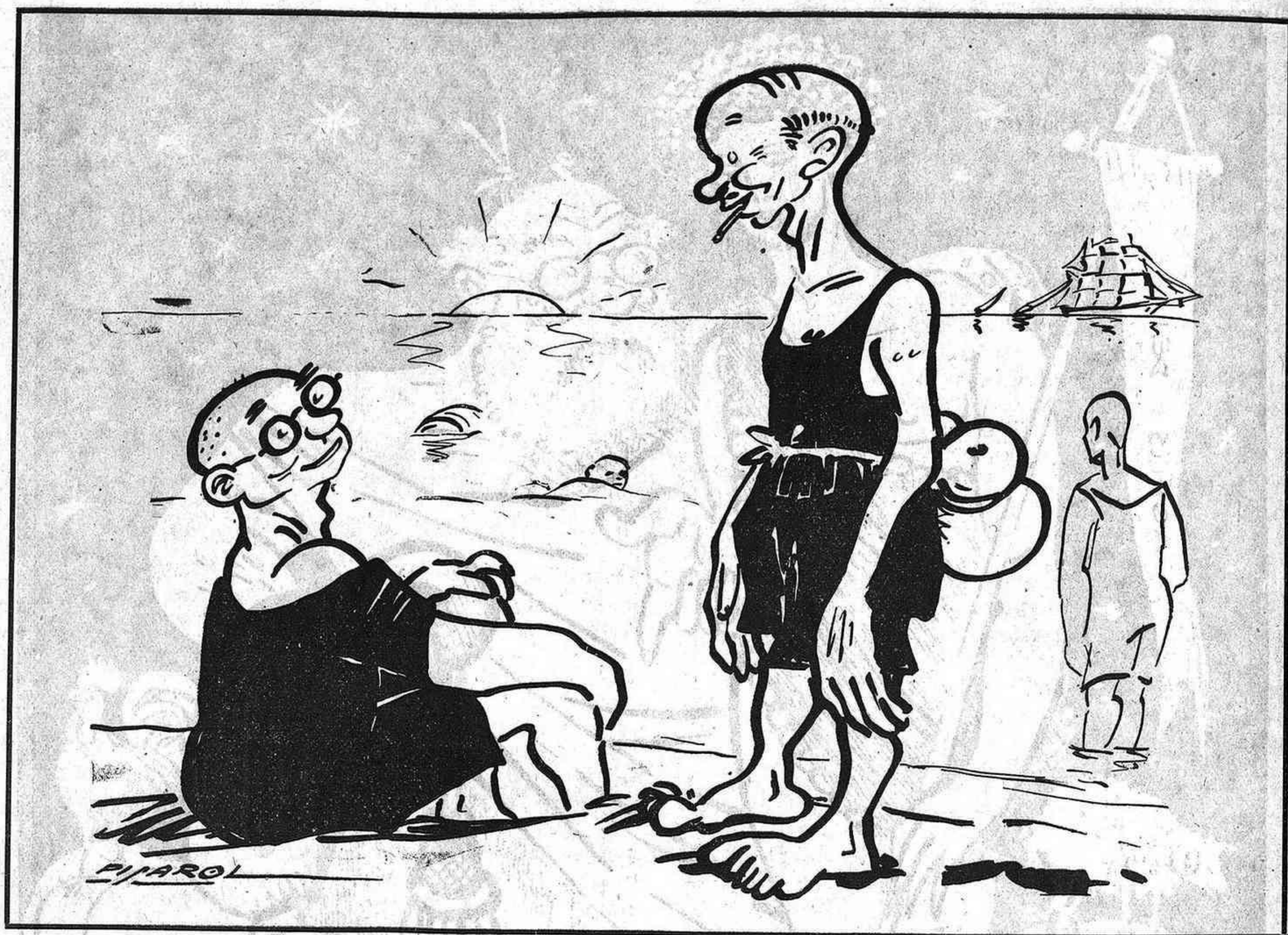
Es diu que'n Pau de la Noia que és un xicot mig babòia, al seu gendre va matar, i perquè no l'agafessin al Dispensari va anar per a dir que'l dispensessin.

J. MUNNÉ FITÉ

VERBENA CONTÍNUA

- Sentiu, Pere?... Tot això són piules que els mortals engeguen en honor meu.
- Vols dir, Joanet?... Doncs, creu-me, no te'n desfacis de aqueixos *honors*.

—Apa, animi's... Vol venir fins a la bóta?
—No val la pena, home!... Es buida!...]

TELO ENLAIRE

ROMEA

Darrera setmana d'actuació de la companyia catalana. La temporada, enguany, ha sigut bastant més llarga, lo qual ens vé a demostrar que ha sigut bona. Els dos èxits populars, *La Ventafocs* i *Per Catalunya* han donat diners, segons sembla.

Ho celebrem infinitament. Encara que sols sia per la bona perspectiva de la temporada pròxima. Havent fet diners, l'Empresa estarà satisfeta. Una Empresa satisfeta té pit per a fer grans coses: I les grans coses a fer, tots les sabem: millorar el personal artístic i presentar les obres amb un xic més d'esplendidesa. Fent-ho així, els èxits es renovaran amb escreix; que mai s'ha desmentit aquell vell refrà català: «qui sembla, cull».

— La darrera estrena fou una comèdia dramàtica, en tres actes, *La vida se'n va*, d'En Millàs Raurell; magnífic intent, però obra imperfecta tant pel que toca a la tècnica com a la psicologia. Es descobreixen en l'autor excelents condicions per al gènere teatral. Quan el jove literat hagi viscut més i maduri millor els temes, deixant-se de prejudicis filosòfics i de artificiosos efectismes, ben segur farà comèdies més consistents. El diàleg ens semblà molt acurat i molt propi.

En Giménez, la Ortíz, la Baró i demés companys treballaren amb dignitat.

NOVEDADES

Per a molt aviat s'anuncia una important estrena: la nova comèdia en tres actes, dels germans Quintero, *Ramo de locura*.

Entre tant la companyia Alba-Bonafé segueix obtenint grans aplaudiments amb les obres còmiques de repertori: *Amores y amorios*, *Lluvia de hijos* i altres per l'estil.

Ah!... Allò de *El ilustre prócer* no va agradar.

GOYA

Sort de l'interpretació, que o sinò aquella *Mujer fatal*, hauria acabat empesa pel fatalisme.

Ni l'assumpte ni la trama estan del tot malament; fins encloeu certa novetat, l'argument; però el nostre públic, fet a la sal grossa i a les pinzellades fortes, no va sapiguer entregar-se com l'obra potser es mereixia, i el traductor, sobre tot, que hi feu bona tasca.

Sort, diem, de l'interpretació. I és així: Tant la senyora Bàrcena, que estigué felicíssima, com els demés companys, que digueren el seu paper amb exquisida naturalitat, feren les delícies de la concurrència i els aplaudiments no escassejaren pas al acabament de tots els actes.

— La famosa actriu ha sigut també ovacionada aqueixos dies amb *La rosa del mar*, *Alicia neurasténica* i *La maña de la mañica*.

— Molt aviat, estrenes notables: *La chica del gato* i *El admirable Crichton*.

CÓMICO

Vagin a veure això del *Sanatorio del amor*, que és l'èxit del dia i s'hi divertiran. S'hi passa bé l'estona; i el ram de senyores hi està molt ben representat.

— Ah!... I demà passat, dissabte, una altra estrena interessantíssima: *Los burladores de Palermo*.

POLIORAMA

Una merescuda ovació li valgué an En Miquel Muñoz, el dia del seu debut, l'interpretació del celebrat drama d'En Tamayo *Un drama nuevo*. L'obra no s'ha fet massa vella; encara interessa i commou.

Quan haguem vist això de *Entre nieblas*, que's degué estrenar abans d'ahir, els en farem uns quants cèntims.

ESPAÑOL

S'estrenà *El meu noi*, comedieta d'En Joan Ventura Rodríguez. Interessà de debó als espectadors aqueix quadret ben observat i ben escrit, que denota envejables condicions de comediògraf en el seu autor. La López i En Font, de primera.

I com que avui és vetlla *verbenera* i això del «Teló enlaire» es va fent llarg, permetin-me que vagi a fê el tronera: cap als Toros a veure En Llapissera, o a sentir la *Maruxa* al Planas-Park.

AL PLANAS-PARK

- Fa cara de dir-se Joanet, vostè.
- Sí, que me'n dic. Amb què se'm coneix?
- Amb la intenció que té de convidar-me a pendre alguna cosa.

JUNY

Avui t'he vist, feiner dallaire;
avui t'he vist des que ha apuntat
l'astre del dia per la plana;
pèl camp ubèrrim tot daurat.

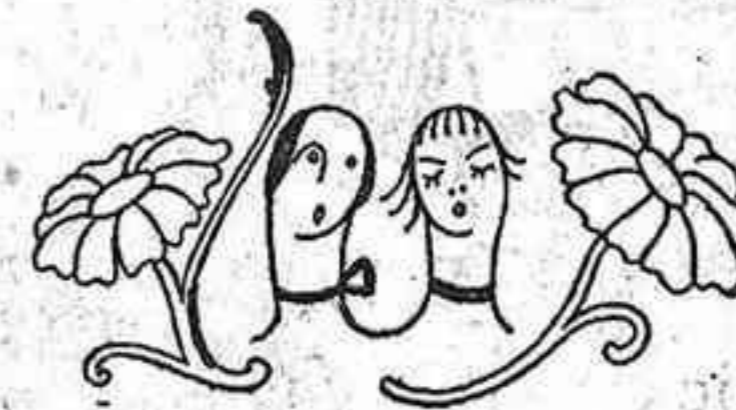
Avui t'he vist com si lluitessis;
bru com la terra; espitregat:
ple de dalit i de destresa
dintre les ones del ros blat.

T'he vist forçut; radiant de vida
segant el camp que ha caldejat
el sol de juny, mentre el teu rostre
de suô excelsa s'ha amarat.

Ta dalla he vist com arrasava,
atenallant-la el puny sapat,
i que les garbes lluminoses
jeien com baixes d'un combat...

I al reposà a la migdiada,
he vist que enlaire has aixecat
a un nin grassó, de fina galta...
ros com el blat que tu has dallat

V. RAFART MARI

ELS DEPORTS

BOXA

Al «Iris Park» ens posaren un magnífic programa:

En Polo i En Riera; un «combat» amb totes les de la llei. Va guanyar En Riera per «punts» i va perdre En Polo per «comas», qui diu «comas» pot dir «màstecs».

Després varen sortir dos «perchas», i total res. Més «espantás» que *El Gallo*.

Després En Bling i En Goñi. Aquest combat ens va treure el mal gust de la «piña» verda del combat anterior. Ho feren tan de debò que semblava que's volguessin matar. Guanyà En Goñi, i tots dos foren molt aplaudits.

Per fi de festa, En Valls i el francès Verne. Davant la ferma actuació d'En Valls, proclamem que els catalans també servim per a ésser «reis del cop de puny». L'altre, al «tanto», aguantà els deu «rounds» com una estàtua. Per mí que En Verne és de «cuarzo».

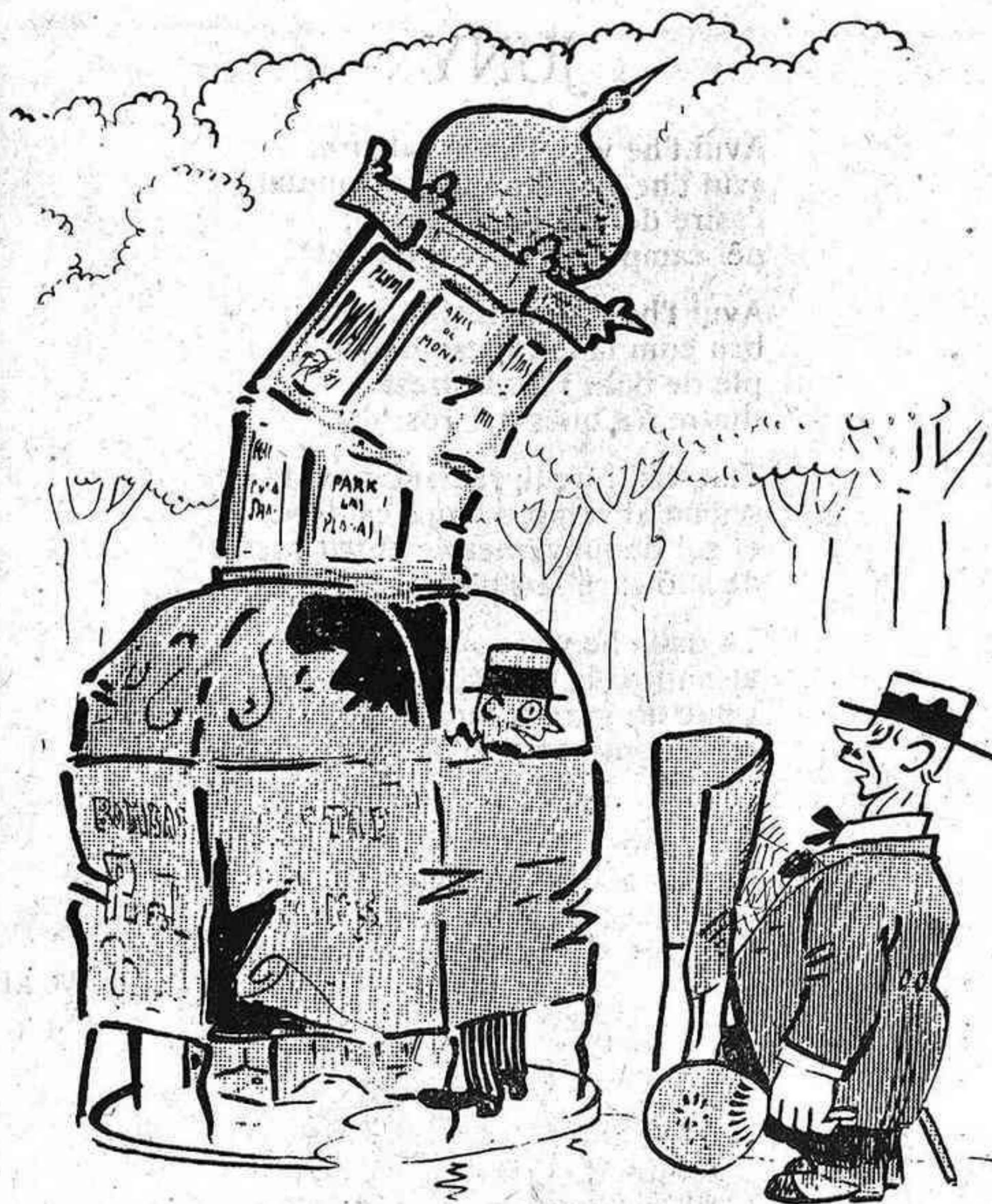
FOOT-BALL

Demà, divendres, i diumenge, podrem admirar l'excel·lent joc de l'Europa i del Real Unión, de Irún, que és un dels més forts equips del Nord d'Espanya, i que venen disposats a endur-se'n la victòria; però com que tenim confiança amb els nostres jugadors, esperem que aquests desitjos no s'arribaran a realitzar.

CONCURS HIPIC

Amb veritable acert se va celebrar la primera reunió hípica.

Hi vegérem córrer molts cavalls.

HIGIENE PUBLICA

—Ja pot entrar, ja; no hi ha ningú.
—No, gràcies. Espero que caigui, primer.

Entre la concurrència hi vàrem veure un «bé de Déu» de damisel·les que feien trencar... la paraula i encepegar amb les pedretes.

ATLETISME

Diumenge al matí es celebrarà la cursa infantil que ha organitzat la popular revista *El Sport*.

Hi han 250 nanos inscrits, i per l'animació que hi ha és de preveure un nou triomf per a dita revista, que tant fa per la joventut.

NOLUS

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

BARRAU, BIS.—NOIS MACOS.—TORNEM A LES LAIETANES

Segons ens demostra a les «Galerias Laietanes», En Eduard Barrau és un peix que's porta l'oli. Un oli de primera, marca Barrau, el qual dóna als colors una netedat i una transparència que no poden pas assolir tots els pintors que s'ho proposen.

I és perquè En Barrau, bis, és de la pasta de l'altre, o sia del primer; el segueix a les seves excursions per la illa d'Ibiça tan lluminosa i rica en coloraines, i a voltes,

fins pinta al seu costat amb una afició tan gran que quan té la tela llesta, no sap si l'ha pintada ell o el seu germà; cosa que devegades porta raons i tot entre els dos artistes:—Que si aquesta pintura és la meva.—Que no, que és aquesta altra.—Què m'explicaràs!—I tu, a mí...

Val a dir ho; l'Eduard Barrau és un xicot que fa les coses a consciència: dibuixa com un clàssic, pinta a tall de acadèmic i coloreix a la moderna amb un bon sentit de la realitat; ço ha fet que li haguem afegit de cop i volta un bis que constitueix ja un èxit remarcable.

**

A les *Escoles del Temple de la Sagrada Família* tenen classe de dibuix i a la classe un professor que se'n cuida, el qual reuneix bon nombre de deixebles, que senten una gran passió pels ninots i han organitzat una exposició per a no ésser menys que el grop de «Les Arts i els Artistes». Fins aquí, la cosa no té res de particular: la particularitat consisteix en que els artistes incipients d'aquelles Escoles, noiets d'allò més macos de 8 a 14 anys, posseeixen generalment la intuïció de la forma i del color, i ajusten els seus dibuixos i pintures amb millor encert que molts dels expositors que's fiquen al Palau de Belles Arts. I encara fan més aquells noiets, treballen exclusivament davant del natural, cercant els seus temes artístics a les aules de les Escoles, als patis i jardins llurs i al temple en construcció. Ademés, com si ja fossin uns homenets, realitzen excursions artístiques amb el mestre, arribant-se fins a Sitges o bé a la Colònia Güell, i tornen amb la cartera plena d'apunts.

No sé; em sembla que d'aquests petits expositors n'ha de sortir algun pintor d'empenta amb el temps, ja que al seu professor, En Sala Deulofeu, *Deu lo feu* mestre de dibuix des del dia que va neixer, i home de bona voluntat.

**

Tornant a les «Galerias», perquè ja no tenim on anar a respirar *art*, amb la calorassa que ens ha caigut al damunt, recordem haver-hi vist, no gaire lluny d'En Barrau una marina d'En Matilla, fresca com una orxata valenciana; un jardí d'En Ferrater, que té una ombra delitosa; cert paisatge ben airejat de l'avi Mas i Fondevila, una noia d'En Padilla, que s'hauria de rentar les mans, per no passar per mandrosa, i unes flors polsoses i pansides sortides de les mans d'En Carles, que és un xicot bastant *fresc* en matèria artística. Al «Camarin», a les «Galerias Dalmau», «La Basílica», al «Saló Serra» ni un apunt per criticar.

Què hi farem! Haurem de passar l'estiu fent casaques als artistes.

Sortosament no em manca panyo de primera ni estisores tampoc.

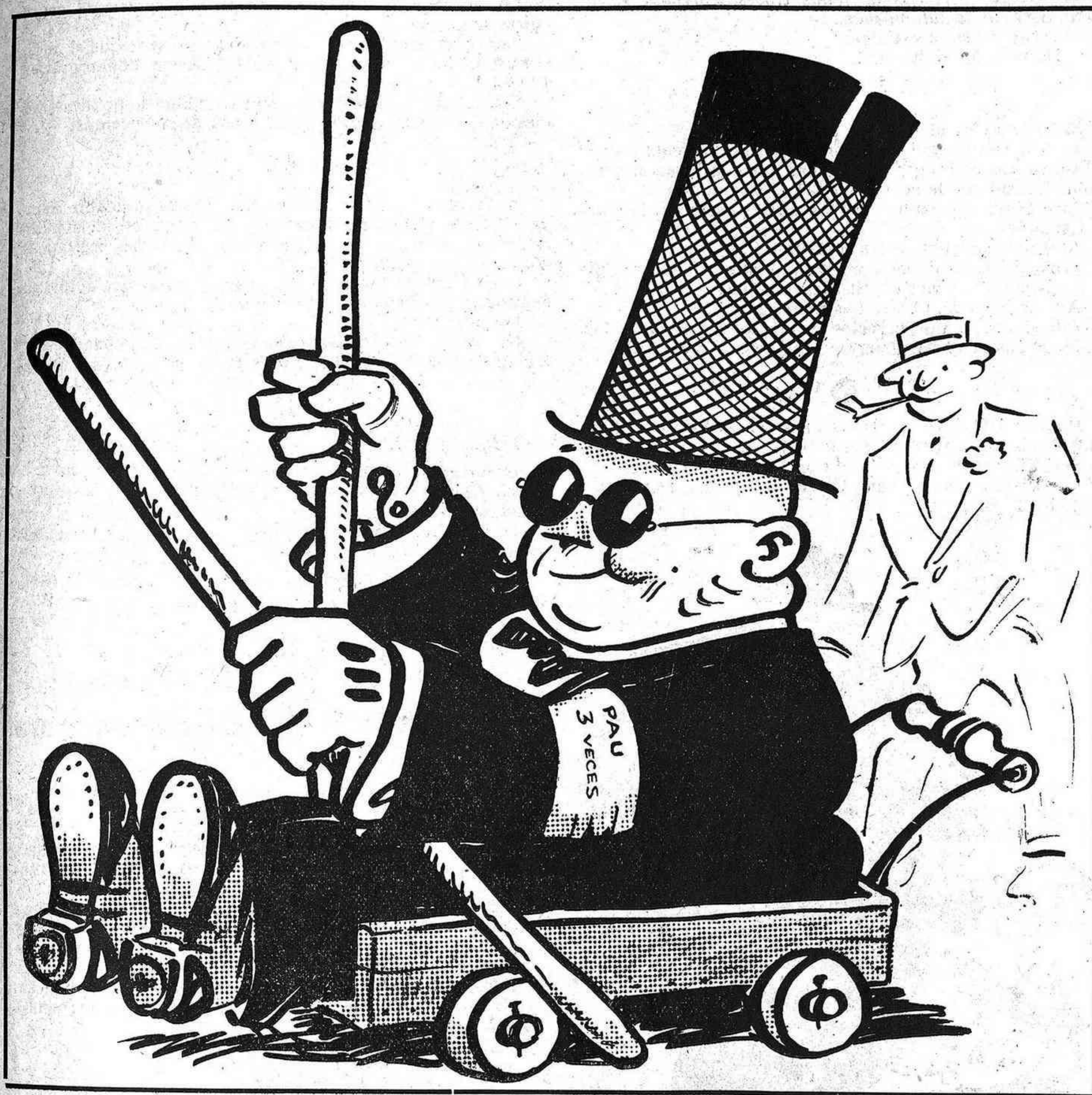
C. ARBÓ

Una senyora sorprèn a la seva cuinera en íntima conversa amb un soldat.

—Sempre el mateix!...—exclama enfadada la senyora.

La criada respòn:

—S'equivoca, senyora. El d'ahir era de cavalleria i aquest és artiller.

—Ni amb auto ni amb tartana; a mi no'm fumen!

ESQUELLOTS

Fins el vostre batlle, un bon senyor que's creia no tenir enemics, una persona inofensiva, completament gris, d'aquelles que semblen estar bé amb tothom i que deixen fer a tothom, ha hagut d'ésser, al cap d'avall, víctima de les bandes terroristes que segueixen campejant per Barcelona.

A ple dia, i anant en auto, fou atropellat a trets, al carrer de Jaume Primer.

Afortunadament, la ferida no ha tingut gaire importància,

i aviat el senyor Martínez Domingo podrà tornar a encarregar-se de la vara de l'Alcaldia.

I els autors de l'atemptat?—preguntaran vostès.

Res... lo de sempre.

«Dióse una batida por los alrededores, sin resultado».

Com que aquesta nit el senyor Esteve vol anar a veure *cumèdia*, l'home agafa el diari i passa els ulls per la secció d'espectacles:

I llegeix:

«Teatre «Circo Barcelonés»: Tal, tal, tal... Teatre «Romea»:

Tal, tal, tal... «Novedades»: Tal, tal, tal... «Tivoli»: Veiam que fan al «Tivoli»? *Helados de todas clases, Horchata valenciana, Servicio de automòviles...*

I el senyor Esteve exclama:
— Home!... No hi ha dret!...

Santa Innocència!

El benemèrit regidor senyor Matons es lamenta davant del Consistori de les grans molèsties que ocasionen als transeunts les tauletes de la *terrasse* del cafè «Colón».

Això és que aquest bon senyor només passa per la Plaça de Catalunya.

Al menys aquelles aceres són amples!...

Prengui's la molèstia de donar un volt per les aceres del carrer Nou i altres vies del districte Cinquè.

Allò és *jolgorio*, i barra i «sinvergüenza»!

Allí sí, que el bon barceloní, com a perfecte burro que és, ha de passar constantment per on passen els animals.

Per una futesa de res, l'altre dia hi varen haver unes formidables baralles al carrer del Judici.

Serà qüestió de canviar-li el nom, an aquest carrer.

I titular-lo d'ara endavant: Carrer del Judici Temerari, o del Judici Final.

—Aquesta nit és la nit dels focs, oi?
—No, maco. La nit dels focs és cada nit.

Al baixar d'un tramvia de la línia de Gràcia, el primer tinent d'Alcalde senyor Maynés va tenir la desgràcia de caure i girar-se un peu.

Faci com Sant Francesc: aconsoli's pensant que al món sempre hi ha un pitjor i que de tot devem donar gràcies a Déu.

Ben mirat—i sobre tot tractant-se d'homes polítics—val més una girada de peu que una girada de conviccions.

Al Govern Civil han emprès una valenta i laudable campanya contra la venda indeguda, en les farmàcies, dels medicaments titulats «paradisos artificials», com són la morfina, la cocaïna, l'opi, l'éter, etc.

Creiem que obren molt santament les senyores autoritats empaitant als que abusen d'aqueixes potingues.

Per altra part...

No val a fer-les servir per gust, quan, desgraciadament, d'ençà dels atemptats, n'havem de fer servir tantes per força.

Notes de Casa:

Del «Orfeó Gracienc» rebérem una invitació per a la Sessió necrològica dedicada als difunts cantaires Fortuny i Casas, que's celebrà lluidament el prop passat dissabte.

Hi hagué parlaments i una part de concert a càrrec dels orfeonistes de la casa.

— En Lluís Calbetó ens convidà a la seva conferència sobre «Dinàmica Social». Tingué lloc dilluns al «Foment».

Aquest número ha passat per la censura

Com és costum de cada any, ja inveterada, les autoritats han publicat en vigílies de verbenes, uns bandos prohibint tirar *piules* pels carrers.

Inútil dir que celebrariem que les disposicions del batlle i del governador tinguessin tota la deguda eficàcia.

Què més voldríem els barcelonins, sinó que ja no's tirs sin més *piules*.

Però... ah!, que'ns sembla que no serà veritat tanta bellesa. Fa tants mesos, per desgràcia, que cada nit és verbena a Barcelona!...

Cada nit... i cada dia, que és pitjor.

Entre avi i nét:

—No'm vas dir, *babo*, que tu, de jove, havies mort molts óssos al Montseny?

—Sí.

—Doncs el mestre ens ha dit que al Montseny no n'hi han d'óssos.

—Es clar!... Ara no n'hi ha, perquè els vaig matar tots jo.

TOS, CATARROS, BRONQUITIS CRÒNICAS
SE CURAN RADICALMENTE CON LAS
CUATRO PESETAS BOTE

Gotas Helenianas

Pidanse en Farmacias y Droguerías

Antoni López, llibreter, Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20, Barcelona. Correu: apar. n. 2

TELEFONO 1415

SANTIAGO RUSIÑOL

MONOGRAFIA

SEGUNDA SERIE

Precio:

7 pesetas

A. G. DE LINARES **Nuestra Señora de la Voluptuosidad** Pesetas 5

JANÉ DE LA VAUDÈRE **LOS ANDRÓGINOS** Pesetas 5

Aranceles de Aduanas

EDICIÓN NOVISIMA

Precio:

Pesetas 4

SEGUNDA EDICIÓN

JOSÉ OLIVER BAUZÁ

Vicio, no: Amor!!!

NOVELA

Precio:

Pesetas 5

OBRA NUEVA DE
PEDRO MATA

IRRESPONSABLES

Un tomo 8.º
Pesetas 5

PERE COROMINAS

CARTES

D'UN

VISIONARI

Pessetes 4

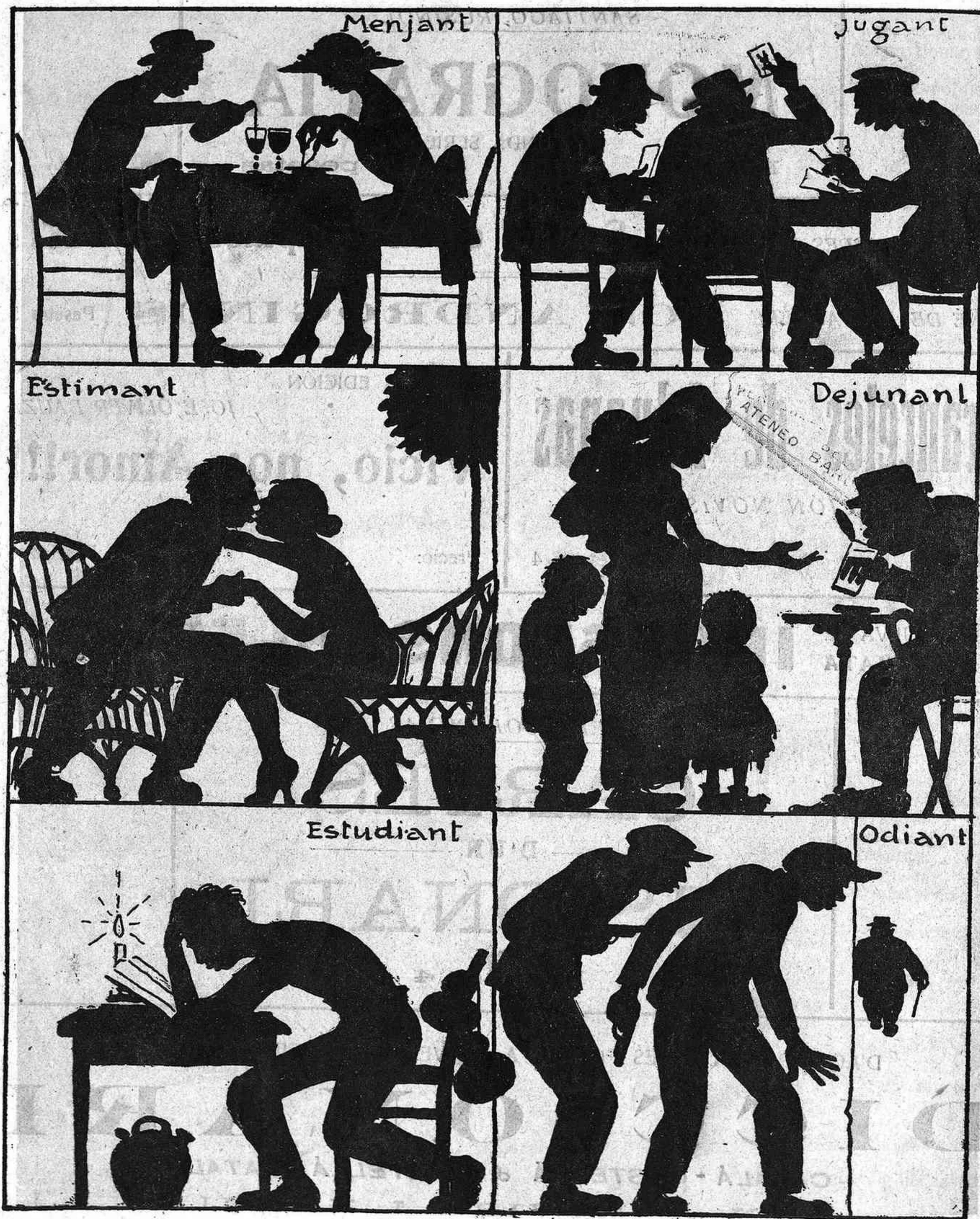
D'AQUÍ POCOS DIES ES POSARÀ A LA VENDA LA REIMPRESSIO DEL

DICCIONARI

CATALÀ - CASTELLÀ & CASTELLÀ - CATALÀ

D'EN A. ROVIRA I VIRGILI

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

LA REVETLLA DE SANT JOAN

Com la passen els uns, i com la passen els altres